# СВОБОДА SVOBODA
## УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIV. Ч. 107. Ню Йорк і Джерзі Ситі, субота, 1. червня 1946. No. 107. New York and Jersey City, Saturday, June 1, 1946. Vol. LIV

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.




## АМЕРИКА КЛОНИТЬ ГОЛОВУ ПЕРЕД СВОЇМИ ГЕРОЯМИ

День 30. травня в Злучених Державах, це день Поляглих Героїв. З цеї нагоди в цілій країні відбулися великі манїфестації, якими американський народ виявляв свою безмірну пошану і глибоку вдячність тим, що протягом 170 літ існування Републики віддали свое життя за її славу, честь і свободу. У Вашингтоні на Арлінгтонському національному кладовищі президент Трума зложив вінок білих рож на могилі Незнаного Воїна.

Подібні вияви пошани й вдячности американським Поляглим Героям відбулись теж в усіх інших країнах, насамперед в Англії, Франції, Голяндії, Італії, на Далекому Сході. Усі ці маніфестації зводились до думок, що їх висловив ген. Роберт Л. Айкелбергер, командант Восьмої Армії в Йокогома: „Кожний з нас, як індивідуальність і як нація, мусить протягом цілого життя віддатися боротьбі, щоб смерть цих, які полягли, не була намарна".

### УКРАЇНЕЦЬ ШКІЛЬНИМ ІНСПЕКТОРОМ.

Міністер освіти манітобської провінції в Канаді назначив тепер нових чотирьох шкільних інспекторів, якими стали самі бувші вояки. Між ними є учитель Михайло Іванчук з Картрайт, Манітоба, член 183 від. У. Н. Союзу та рідний брат Івана В. Іванчука з Дітройт, Мишиген, що зістав вибраний на останній конвенції У. Н. Союзу головним контрольором цеї організації: Інспектор Михайло Іванчук був до війни принципалом у гайскул в Картрайт, а в часі війни служив у летунській службі.

### ЩОСЬ ЯК „НАНСЕНІВСЬКІ ПАШПОРТИ"

Дін Ачесон, виконуючий обовязки секретаря стейту, поручив американській делегації, щоби заявилася в Комісії Обєднаних Держав Для Справ Скитальців за те, щоби видавати скитальцям, що з політичних зглядів не можуть вертати до своїх країв, документи, що були би подібні до „нансенівських пашпортів", видаваних Лігою Націй по першій світовій війні. Ті документи були би для скитальців ідентифікаційною картою, означувалиб остаточно їхне становище та давалиб їм право на працю. Про це повідомив Дін Ачесон сенатора Ванденберга і конгресменку Лус, що інтерпелювали в цій справі.

### УКРАЇНЕЦЬ У РАДІО

З Шікаго нас повідомляють, що молодий американський українець, Семен Чуба, став музичним директором на радіовій стації VHVH. Він є відомим любителем української пісні й музики і постійно цікавиться українським музичним життям в Америці, зокрема хоровою справою.

### СКИТАЛЬЧІ ТАБОРИ

Бюлетен департаменту стейту з 5. травня б. р. повідомляє, що уряд рішив відложити ліквідацію таборів в американській зоні в Німеччині до часу, поки Асамблея Обєднаних Держав не вислухає звіту Комітету для справ біженців і дисплясованих осіб, що радить у Лондоні. Збори Асамблеї відбудуться у місяці вересні в Ню Йорку.

### ПОЛЯКИ НА ПОЛІТИКУ.

50,000 американських поляків допомагає своїми зусиллями збірковій акції, що має принести один міліон долярів на покриття коштів політичної оборони Польщі. Той міліон рішили зібрати впродовж одного місяця травня, а гроші будуть дані до розпорядимости Конгресу Американських Поляків. І то не зважаючи на те, що многі польські газети критикують його роботу, закидаючи йому безпляновість.

### КУДИ АМЕРИЦІ ДО СОВЕТІВ!

Большевицькі У. Щ. Вісті з 24. травня б. р. пишуть, що якщоб Олександер О. Богомолець приїхав до Америки, то Комітет Ренкіна покликав би його до відповідальности за „неамериканську діяльність"... Уявіть собі — хіба це американська діяльність продовжувати життя людині? Таке питають У. Щ. Вісті, кажучи, що Богоолець працює над ліком, що має продовжувати життя. Цей лік, як дехто каже, випробовує тепер Сталін. Чи є так, чи ні, тут нам іде про що інше. Іде про те, що У. Щ. Вісті навіть при тій нагоді вихвалюють режім морду в Советах, а про Америку пишуть: „Дотепер в Америці ніхто цим не журиться, щоб продовжувати життя. Тут ще, якби могли, то вкоротилиб життя. Тут тільки так: „Виссав капіталіст останні соки з робітника і коли бачить, що більше вже не зможе використовувати його, то викидає на смітник. Так було завжди в цій капіталістичній країні". Ось таке у нас „пекло", а в Советах „рай".

## СОВЄТСЬКІ ДИПЛЬОМАТИ — ШПИГУНИ, ВИЯВЛЯЄТЬСЯ НА СУДІ

В Монтреалю, Канада, відбувається судовий процес комуністичного посла до канадійського парляменту, Фреда Розе, обвинуваченого в шпигунстві на користь Советського Союзу. Підчас судової розправи зізнавав колишній службовець Советської амбасади в Оттаві, Ігор Ґузенко, який теж відкрив канадійським властям советську шпигунську сітку. Він, що як спеціяліст від таємного письма був поінформований про ці справи, заявив, що Совети висилають своїх шпигунів до інших країн під покришкою дипльоматів, кореспондентів пресової аґенції ТАСС та кіно-аґентів. Ґузенко заявив, що шефом советської шпигунської сітки в Канаді в р. 1943 був „пресовий аташе" советської амбасади в Отаві. Він теж відкрив, що всі такі „дипльомати" переходять окремий вишкіл та працюють під доглядом Червоної Армії.

### ПРО КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ

„Слава Йсусу"! Такими словами поздоровив гуцул в Карпатській Україні Ю. Добрякова, кореспондента „Камсомольської Правди", згідно з тим, що він пише у свойому репортажі п. н. „По Закарпатській Україні". На це Добряков відповів „День добрий!" І не диво! Чейже комуністови годі відповісти: „Слава навіки"! У Советах тільки одному Сталінови належиться вічна слава, а більш нікому.

Добряков згадує Олександра Духновича і називає його „першим поетом Закарпатської України" і „будителем народу" та цитує його вірш: „Вставайте же брати, і скиньте сон темряви, вперед нам треба йти до щастя і до слави". Очевидно розуміючи тепер так, що тою славою і тим щастям є — Сталін і Совети. І це є одна цікава згадка, а це за „монахів з Ватикану", що то покинули „прадідівську мову і прадідівську віру", а теж і за назву „Угорська Русь", що виднiла на мадярських мапах, щоби таким робом напоминала мешканців цього краю, що цей край звязаний з угорськими дідичами. Тому, як кажеться, не дозволяли вживати назви „Закарпатська Україна.

### ПРОФЕСОР В. ТИМОШЕНКО В ФРАНКФУРТІ

При американському Мілітарному Управлінню в Франкфурті над Меном в Німеччині працює тепер проф. Володимир Тимошенко з Стенфорд Юнiверзіті в Каліфорнії. Його вислав був американський уряд до Берліна як офіційного дорадника в міжаліянтському уряді для справ харчових і господарських.

### „ІСТОРІЯ СССР"

Советська пропаганда заповідає, що група учених Інституту Історії Академії Наук СССР взялася за видання в 11 томах „Історії СССР". Тепер працюють над третим томом, що буде „Історією Київської Руси". У четвертому тому, як кажуть, будуть частини, в яких буде обговорювание „возеднання російського і українського народу". В пятому томі будуть історії поодиноких народів України, Білорусі, Запоріжжя, Середної Азії, Сибіру.

### ДЛЯ РОСІЙСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ

До Злучених Держав прибув з Франції д-р Н. С. Долґополов, щоби зорґанізувати серед росіян більшу допомогу російським емігрантам в Европі. Він сказав, що російські еміґранти дістали в Франції з Америки 8,400 пачок з харчами. Та, каже він, це „капля в морі в порівнанню з російською нуждою". І додає, що треба мати „залізні нерви", щоби могти вислухати до кінця оповідання еміґранта-скитальця, що йому довелось переживати.

Коли так з російськими еміґрантами, то щож доперва говорити про долю українських еміґрантів, якими взагалі ніхто не опікується!

### ПРАВОСЛАВНІ ПРО ЦЕРКВУ В СОВЄТАХ

Недавно мав відбутись в Німеччині, в місті Мюнхені, православний, церковний собор, в якому брали участь 26 православних епископів. На тому соборі, як оголошує православний американський архіепископ Віталій, ухвалено одноголосно піддержувати митрополита Анастазія в його боротьбі з комуністичною владою над православною церквою. Арх. Віталій каже, що советський уряд був змушений піти вчасі війни церкві на уступки, але вони практично не мають ніякого значіння, а є тільки пропагандою. Знов єрархія православної церкви „ступає тепер по фальшивому і цілком небезпечному шляху".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

# *Міжнародна організація для справ скитальців*

Економічна і Соціяльна Рада Обєднаних Держав, що саме тепер радить у Ню Йорку, дістане незабаром проєкт полагоди скитальчої проблєми в Европі, виготовлений у Лондоні Комітетом, спеціяльно назначеним для цеї справи. Якщо Соціяльна і Економічна Рада цей проєкт прийме, вцілости чи з змінами, то це буде ще предложене до остаточного затвердження Асамблеї Обєднаних Держав.

Комітет, що радив у Лондоні від 8. квітня, згодився на таке, щоби створити для полагоди скитальчої проблєми окрему міжнародну організацію. Вона малаб заопікуватись скитальцями і подбати про їхнє розміщення. Не мале діло, як зважити, що треба заопікуватись якими 1,650,000 скитальцями і диспляссованими особами. Хтож дасть на це матеріяльні засоби? І що не менше важне: Хто тих скитальців до себе прийме?

Наразі справа стоїть так, що, як доносить лондонський кореспондент часопису „Крисчйен Сайєнс Монітор", ніяка держава не виявляє великого ентузіязму, коли іде про те, щоби дати притулок скитальцям. Виїмок становить тільки невеличка домінікан-ська республика, що заявила, що радо прийме нових еміґрантів, що стали бездержавними. Знов такі краї, як Канада, Бразилія, Коломбія, Нова Зеляндія чи Австралія не відмовляються приймати скитальців, але розпитують, хто є ці скитальці, до якої роботи придатні, та який це матеріял зогляду на асиміляційну проблєму. Британія дала позитивну відповідь у справі скитальців у тому напрямі, що зобовязалась розселити 160,000 польських вояків, що воювали під британійською командою, а не хочуть вертати до Польщі під теперішнім режимом.

Як виявляється, то найбільша заковика є з Злученими Державами. А це тому, що Джордж Варен, американський делеґат у Комітеті, не дає скитальцям великої надії на те, що вони зможуть дістатись до Злучених Держав у великому числі, а вони якраз хотілиб їхати до цього краю. Дійсний стан є тепер такий, що цього року можуть допустити до Злучених Держав 39,000 скитальців, які будуть враховані до еміґраційної квоти тих держав, звідки вони походять. Як буде далі, покищо не знати. Ця справа буде цілком певно порушена ще в конґресі й там її остаточно вирішать, якщоб мала зайти зміна і згода на допущення більшого числа скитальців безогляду на еміґраційну квоту.

Далі пишеться в згаданій кореспонденції з Лондону, що справа з скитальцями стає щораз гострішою проблємою вже з цеї причини, що німецьке населення, на якого землі ті скитальці живуть, зачинає відноситись до них щораз гірше, а навіть ворожо. Таке звідомляють навіть з Австрії. Крім цього самі скитальчі табори, оскільки вони малиб далі існувати в такому виді, як це є тепер, є нездоровим явищем вже тому, що люди в них мусять згодом здеморалізуватись, на що складаються різні причини.

Такий є теперішний стан тої проблеми, яка не буде скорше вирішена аж хіба в осені, як збереться на наради Асамблея Обєднаних Держав. До цього часу мусять опікуватись скитальцями УНРРА, Мілітарне Управління в Німеччині та Міжурядовий Комітет Для Справ Скитальців. Вони будуть далі пробувати відсилати якнайбільше скитальців до їхніх країв, але не будуть силувати до повороту. Треба рахуватись з тим, що в найкращому разі буде яких 500,000 осіб, якими треба буде далі опікуватись, бо вони не підлягають під репатріяцію, а не захочуть вертати. Крім цього є ще 400,000 жидів, що творять окрему проблєму, бо не хочуть залишатись в Европі через існуючий там далі антисемітизм і хотілиб дістатись до Палестини. Цею справою займається Англьо - Американський Палестинський Комітет.

Ще згадаємо, що проєктується щоби та нова міжнародна організація, що повстане і буде займатися скитальцями, діставала на свої потреби стільки, що дістає Організація Обєднаних Держав, себто річно $25,000,000. Теж пропонується, щоби ця організація видавала бездержавним скитальцям пашпорти на взір „нансенівських", що їх видавано по першій світовій війні.

## ПОДАЛА НОВИНКИ З „СВОБОДИ"

Тижневик „Амеріка" з 25-го травня б. р. помістив новинки про советизацію Львова, взяті з „Свободи", покликаючись на це джерело.



# *Дискусія ізза посилок особам у Советах*

Між „Рошен Реліф" і її президентом Едвардом Картером та часописом „Новоє Русскоє Слово" в Ню Йорку розвинулась дискусія на тему великих оплат, які накладає советський уряд на ті індивідуальні посилки з харчами чи одежею, що їх з Америки пробують висилати поодиноким людям у СССР. Проти тих високих оплат виступила згадана ґазета в статті „Себегубство з ціллю грабежі". Часопис пропонує, щоби в цю справу вмішався Едвард Картер, американець і відомий приятель російського народу, що тішиться великим довірям у советського уряду. Це, пише ґазета, він повинен вплинути на советський уряд, щоби він зменшив надзвичайно високі оплати на індивідуальні посилки допомоги людям у Советах, бо „в Росії невідповідальні бюрократи граблять нижчих людей, що дістають поміч з Америки".

Едвард Картер, відповідаючи на це, надіслав до цеї ґазети листа, в якому каже, що він не може вмішуватись у справу індивідуальних посилок, а те, що висилає Советам „Рошен Реліф" є вільне від цла та інших оплат. „Рошен Реліф", каже Картер, віддає це все советському урядови. У внутрішні справи СССР ця організація не мішається, бо не є організацією політичною чи партійною. Впливати на це, чи советський уряд має побирати менше чи більше цло, це вже політика.

На те „Новоє Русскоє Слово" відповідає, що не мішатись у гуманітарній установі в політичні справи СССР — це добра річ, але просити, щоби була знижена оплата на допомогу, висилану бідним людям, це — гуманітарна справа. Далі часопис каже, що заява Картера викличе серед росіян, що помагають „Рошен Реліф", велике розчаровання. Допомога поодиноким людям у Советах — це не партійність і не політика, але гуманітарність. Сам „Рошен Реліф", пише часопис, повинен занятись висилкою індивідуальних посилок, а тоді всі росіяни в Америці гарячо його поперлиб. Голова „Рошен Реліф", що є у добрих відносинах з советською владою, міг би легко поінформувати ту владу про жалоби американців на високі советські оплати на висилану з Америки індивідуальну допомогу. Так пише цей часопис і кінчить тим, що буде далі продовжати акцію в справі зменшення советських оплат на індивідуальні посилки допомоги до Советів.